

Sygn. akt V ACa 483/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Grzegorz Stojek (spr.)
Sędziowie :	SA Janusz Kiercz SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant :	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w K.

przeciwko A. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 29 marca 2013 r., sygn. akt XIV GC 45/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 o tyle, że ustawowe odsetki od kwoty 109.831,80 (sto dziewięć tysięcy osiemset trzydzieści jeden i 80/100) złotych zasądza od 16 stycznia 2013r. i oddala powództwo o te odsetki za okres od 31 lipca 2011r. do 15 stycznia 2013r.;
2. oddala apelację w pozostałej części;
3. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 483/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego A. G. na rzecz powoda (...)Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w K. kwotę 109.831,80 zł z ustawowymi odsetkami od 31 lipca 2011 r. oraz orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Rozstrzygnięcie oparł o następujące ustalenia faktyczne i oceny prawne.

Prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 2 kwietnia 2012 r., prowadzonym pod sygnaturą akt XIII GC 139/12, Sąd Okręgowy w Katowicach orzekł, by (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. (dalej: Spółka) zapłaciła (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w K. kwotę 109.831,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2011 r. Egzekucja prowadzona przeciwko Spółce na podstawie tego nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności okazała się bezskuteczna.

Pozwany był członkiem zarządu Spółki od 11 marca 2005 r. do 5 grudnia 2005 r. i od 17 marca 2008 r. do 19 kwietnia 2011 r.

Wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki, jaki pozwany zgłosił, Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach oddalił postanowieniem z 29 kwietnia 2010 r., sygn. akt X GU 305/09, z uwagi na brak majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Przedstawiając ocenę zasadności dochodzonego roszczenia, Sąd Okręgowy stwierdził, że powód wykazał bezzasadność egzekucji przeciwko Spółce oraz że pozwany był członkiem jej zarządu, gdy istniały egzekwowane zobowiązania. Pozwany odpowiada więc solidarnie ze Spółką za jej zobowiązania, objęte prawomocnym nakazem zapłaty (art. 299 § 1 ksh).

Odnosząc się do stanowiska procesowego pozwanego, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że nie mogła być skuteczna obrona pozwanego, polegająca na kwestionowaniu przez pozwanego roszczenia powoda względem Spółki, jakie stwierdzone zostało prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 2 kwietnia 2012 r., sygn. akt XIII 139/12 Sądu Okręgowego w Katowicach. Sąd Okręgowy odwołał się w tym przedmiocie do judykatury, którą podziela, mającą zastosowanie wprost do roszczeń, których istnienie zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem, stwierdzając, że w myśl art. 353² kpc do nakazów zapłaty stosuje się odpowiednio przepisy wyrokach.

Pozwany nie wykazał też, że we właściwym czasie złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, skoro został oddalony z uwagi na to, że Spółka nie miała majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Jeśli majątek dłużnika nie był wystarczający nawet na pokrycie tych kosztów, nie wspominając o roszczeniach wierzycieli, wniosek o ogłoszenie upadłości nie mógł być uznany za złożony we właściwym czasie. Tego rodzaju wniosek powinien bowiem zostać złożony nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości (art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, tekst jednolity w Dz. U. z 2012 r. Nr 1112 ze zm.; dalej: pun). Dłużnika uważa się za niewypłacalnego, to jest wtedy istnieją podstawy do ogłoszenia jego upadłości, jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, zaś w przypadku osoby prawnej także wtedy, kiedy jego zobowiązania przekroczą wartość jego majątku, nawet wówczas, gdy na bieżąco te zobowiązania wykonuje (art. 10 i art. 11 pun). Gdyby zatem pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki we właściwym czasie, zapewne nie doszłoby do sytuacji, w której wartość majątku nie wystarcza nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Pozwany nie sprostął więc spoczywającemu na nim ciężarowi wykazania przyczyny egzoneracyjnej, o której mowa w art. 299 § 2 ksh.

Sąd Okręgowy nie znalazł także jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia zarzutu pozwanego nadużycia prawa przez powoda, gdyż pozwany nie wykazał, żeby dochodzenie przez powoda roszczenia na podstawie art. 299 § 1 ksh stanowiło nadużycie prawa podmiotowego.

Orzeczenie o nieuiszczonych kosztach sądowych (opłacie od pozwu) wyjaśnił treścią art. 113 ust. 1 uksc.

W apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa.

Zarzuć naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 21 ust. 1 pkt i art. 5 kc, jak też naruszenie przepisów postępowania przez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela jednak ustalenia faktyczne, jakie poczynił Sąd Okręgowy i, jako prawidłowe, przyjmuje je za własne.

Ponownie w apelacji pozwany kwestionuje roszczenie powoda względem Spółki, chociaż zostało stwierdzone prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 2 kwietnia 2012 r., jaki wydał Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie XIII GC 139/12. W judykaturze wyjaśniono już, jak podkreślił Sąd Okręgowy, a stanowisko to podziela też Sąd Apelacyjny, że niewyegzekwowane prawomocne orzeczenie zasądzające wierzytelność wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wiąże z mocy art. 365 § 1 kpc w sprawie z powództwa z art. 299 § 1 ksh, przez co w zakresie prawomocności materialnej tego orzeczenia sąd w sprawie opartej o art. 299 § 1 ksh musi uznać istnienie zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością względem powoda. Oznacza to, że w sprawie z art. 299 § 1 ksh nie można skutecznie zakwestionować tego zobowiązania, podnosząc, że w ogóle nie powstało, upadło z mocą wsteczną lub wygasło wskutek wykonania przed wydaniem prawomocnego orzeczenia, którym zostało stwierdzone, ani też skutecznie powołać się na to, iż dochodzenie od spółki z ograniczoną odpowiedzialnością roszczenia, odpowiadającego temu zobowiązaniu, stanowiło nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 kc albo że roszczenie to uległo przedawnieniu. W efekcie ustalenie Sądu Okręgowego w przedmiocie dochodzonego zobowiązania nie mogło być skutecznie podważone przez pozwanego.

Okolicznością bezsporną między stronami jest data złożenia przez pozwanego wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki (24 listopada 2009 r.), gdyż tej okoliczności powód nie zaprzeczył. Chybiona jest argumentacja pozwanego zmierzająca do wykazania, że składając w tym dniu wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki, uczynił to we właściwym czasie. Nie ma sporu między stronami, że (...) SA w K. dokonywała zapłaty za Spółkę zobowiązań podatkowych. Pozwany twierdzi, że złożył wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, czyniąc to cztery dni po tym, gdy (...) SA w K. poinformowała Spółkę, że ze względu na swą sytuację majątkową zaprzestaje spłaty zobowiązań publicznoprawnych Spółki. Sąd upadłościowy oddalił jednak wniosek o ogłoszenie upadłości z tej przyczyny, że już wówczas Spółka nie miała dostatecznych środków nawet na koszty postępowania upadłościowego. Wywód pozwanego sprowadza się do tego, że Spółka nie znajdowała się w stanie niewypłacalności do czasu, gdy za nią zobowiązania spłacała (...) SA. Jednak w judykaturze sądownoadministracyjnej wyjaśniono, że zapłata dokonana przez inny podmiot w imieniu podatnika nie skutkuje wygaśnięciem zobowiązania podatkowego tego podatnika (uchwałą 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 26 maja 2008 r., I FPS 8/07, ONSAi WSA 2008 r., nr 5, poz. 79). Zatem Spółka w dalszym ciągu była zobowiązana do zapłaty podatków, pomimo zapłaty przez (...) SA. Oznacza to, że Spółka nie miała majątku na spłatę zobowiązań już wcześniej, gdy (...) SA płaciła za nią podatki. Strony zgodnie zaś twierdzą, że idzie o zobowiązania podatkowe Spółki w rozmiarze 274.923,80 zł, które powstały do 2006 r. W tych okolicznościach nie sposób uznać, że pozwany wykazał, że we właściwym czasie wniósł o ogłoszenie upadłości.

Chybiona jest też argumentacja pozwanego dotycząca naruszenia art. 5 kc. Naruszenie to polegać na tym, że powód, który w niniejszej sprawie dochodzi od pozwanego zobowiązania Spółki, nie zawiadomił pozwanego o postępowaniu toczącym się w Sądzie Okręgowym w Katowicach pod sygn. akt XIII GC 139/12, w którym wydano prawomocny nakaz zapłaty przeciwko Spółce, o jaki chodzi w niniejszej sprawie. Pozwany podnosi, że w ten sposób nie zgłosił interwencji ubocznej po stronie Spółki i nie wykazał nieistnienia zobowiązania względem Spółki. Powód nie miał prawnego obowiązku zawiadomienia pozwanego o wniesieniu pozwu przeciwko Spółce, a obowiązku takiego nie sposób też wywieść z zasad współżycia społecznego. Działanie powoda polegające na wytoczeniu powództwa przeciwko pozwanemu (członkowi zarządu Spółki) oparte jest o prawo (art. 299 § 1 ksh), a pozwany nie wykazał, z jaką

zasadą współzycia społecznego miałyby być dochodzenie roszczenia od niego przez wierzyciela, który nie zawiadomił pozwanego o tym, że pozwał Spółkę.

Zaskarżony wyrok nie zawiera zatem zarzucanych wad.

Doszło jednak do naruszenia prawa materialnego, co Sąd Apelacyjny bierze pod uwagę z urzędu. Idzie o zastosowanie art. 455 i art. 481 § 1 kc. Wierzycielowi należą się bowiem odsetki od odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 299 § 1 ksh od chwili jego wymagalności ustalonej zgodnie z art. 455 kc. Stosownie do tego przepisu wynikające z art. 299 § 1 ksh roszczenie odszkodowawcze staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu do zapłaty sumy zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna.

Spółka była zobowiązana względem wierzyciela w sposób określony w nakazie zapłaty i póki ten nakaz zapłaty nie był poddany bezskutecznej egzekucji albo nie wykazano by bezskuteczności egzekucji przeciwko Spółce w inny sposób niż przez jej przeprowadzenie, póty nie zachodziła w ogóle podstawa do kierowania do pozwanego żądania zapłaty zobowiązania Spółki. Do tej chwili wierzyciel nie poniósł bowiem jeszcze szkody, która podlega naprawieniu na podstawie art. 299 § 1 ksh. Zatem powód (wierzyciel) nie może skutecznie domagać się od pozwanego członka zarządu Spółki odsetek liczonych bezskutecznej próby ugodowej, która (co jest okolicznością bezsporną między stronami) nastąpiła w dniu 12 lipca 2011 r. w sprawie VI GCo 38/11 Sądu Rejonowego w Rybniku. Tymczasem już w pozwie powód twierdził (i nie zaprzeczył temu pozwany), że wniosek egzekucyjny sporządził w dniu 10 maja 2012 r. (i złożył go przeciwko Spółce następnego dnia), zaś komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wywołane tym wnioskiem dopiero postanowieniem z 21 listopada 2012 r. Powód może skutecznie domagać się od pozwanego odsetek za opóźnienie w zapłacie długu pozwanego (a nie długu Spółki) powstającego dopiero w razie bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 299 § 1 ksh). Wymagalność tego roszczenia, które jest dochodzone w niniejszym procesie powstała dopiero w następstwie wezwania pozwanego do zapłaty zobowiązania bezskutecznie egzekwowanego od Spółki, co nastąpiło dopiero przez doręczenie odpisu pozwu w dniu 15 stycznia 2013 r. (k. 432).

Z tych przyczyn zaskarżony wyrok podlegał na podstawie art. 386 § 1 kpc częściowej zmianie w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach w wysokości ustawowej za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego (art. 455 i art. 481 § 1 i 2 kc), o którym mowa w art. 299 § 1 ksh.

W pozostałym zakresie apelacja – jako bezzasadna – podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

W sprawie zachodzi wyjątkowy wypadek w rozumieniu art. 102 kpc do nieobciążania pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego, gdyż skarżący jest w złej sytuacji finansowej, ze względu na którą został zwolniony od opłaty od apelacji i pozostaje w subiektywnym przekonaniu o pokrzywdzeniu go wskutek niezawiadomienia go o postępowaniu przeciwko Spółce.